

„АЛТЕРНАТИВАТА НА ГРАЖДАНИТЕ“ ОТНОВО ПОДКРЕПИ РОДОЛЮБИВА ИДЕЯ

Коалиция „Алтернативата на гражданите“, която има осем съветници в Общински съвет - Казанлък, подкрепи родолюбивата идея да бъдат отпечатани и разпространени пощенски картички с лика на Апостола на Свободата Васил Левски, с цел увековечаване паметта на националния ни герой. Инициативата бе посветена на 150-ата годишнина от обесването на Левски. Тя започна още през 2022 година от фондация „Васил Левски“ с председател проф. Пламен Павлов и Академия „Знания и самоусъвършенстване“ с председател инж. Георги Мъндев. Тогава картичките с портрети на Левски и репродукции на известни картини, посветени на него, бяха разпространени безвъзмездно в различни български градове, както и в българската

общност в Молдова, основно сред деца и ученици.

През 2023-а, по случай 150-ата годишнина от гибелта на Апостола, Коалиция „Алтернативата на гражданите“ финансира изцяло издаването на 12 000 цветни картички с лика на Васил Левски – 12 различни портрета на Апостола, репродукции на картини, свързани с него, и копия на автентични снимки. 2000 от общия брой бяха предоставени на „Алтернативата на гражданите“, основната част от които са разпределени по равно между двете гимназии – партньори на Коалицията – Професионална гимназия „Иван Хаджиенов“ и Природоматематическа гимназия „Никола Обрешков“ в Казанлък. 180 картички с ликови на Апостола бяха

дарени на децата и на учителския колектив на Детска градина „Буратино“, намираща се на територията на „Арсенал“. Картички бяха предоставени и на фирмения музей на дружеството.

Благодарение на ползотворното сътрудничество между Регионален академичен център – Казанлък, с координатор инж. Владимир Чучумишев, общински съветник от „Алтернативата на гражданите“, ръководител-направление „Образование и квалификация“ в „Арсенал“ АД, и Академия „Знания

Картичките с портрета на Левски и репродукции на картини, отпечатани с подкрепата на „Алтернативата на гражданите“

колекциите на инж. Георги Мъндев и художника Александър Алексиев.

Да подкрепя патриотични инициативи е една от мисиите на Коалиция „Алтернативата на гражданите“. Благодарение активността на нейните членове и с личната заслуга на инж. Николай Ибушев, генерален директор на „Арсенал“, основател и ръководител на „Алтернативата на гражданите“, в Казанлък бе издигнат паметник на друг национален герой – поетът-революционер Христо Ботев. През 2022 година Коалицията стана най-големият дарител в кампанията за издигане паметник на загиналите във войните жители на казанлъжкото село Ясеново. Поредното родолюбиво дело за отдаване на почит към една от най-светлите личности в българската история – Апостолът на Свободата, отново бе осъществено с финансовата подкрепа на Коалиция „Алтернативата на гражданите“.

Юлия Младенова

Арсеналският „лазерен“ тандем: Мариян и Даниел

Те са млади, интелигентни и изключително приятни събеседници. Инж. Мариян Вълканов, инженер-производство в 5/250, отдел „Технологичен“, и Даниел Янчев, оператор на файбър лазер в същия отдел. Идват от Стара Загора. В тандем, какъвто са и днес, 3 години след постъпването им в „Арсенал“. И, както се вижда, знаей си работата и се разбират от половин дума. По-важното в случая е новото, което идва с тях – внедряването на производство, което до този момент не е било приложено в завода, а двамата млади и надеждни техничари са усвоили и владеят много добре.

Продължава на стр. 6

Препоръчайте Идънред и може да спечелите до 1000 лв.

- Намерете компания, която би се възползвала от продуктите на Идънред България;
- Попълнете формуляра на нашия сайт;
- Ако компанията стане наш клиент, ще получите награда.

Сканирайте QR кода или посетете
www.edenred.bg/sluzhiteli/preporachay-kompaniya/
и участвайте!

Идънред България е оператор на ваучери за храна и лидер в предлаганите корпоративни решения за служители. Ново! Размерът на ваучерите за храна до 200 лв. на служителя на месец беше фиксиран в ЗКПО.

За резервации в ресторант „Орешака“: 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com

Ресторант Орешака Казанлък

Работно време:
от 12.00 до 24.00 часа
/без почивен ден/

РОСИЦА АНГЕЛИНОВА ОТ АЛЕЯТА НА СЛАВАТА: ПОВЕЧЕ ОТ 40 ГОДИНИ САМО В „АРСЕНАЛ“

За някои е чудно как един човек може да работи толкова дълго само в едно и също предприятие, но за Росица Ангелинова това е съвсем в реда на нещата. За нея няма нищо по-добро да бъде там, където е ценена, познават я добре и се чувстват на мястото си. Тя никога не е имала намерение да сменя местоработата си. А трудолюбият ѝ път е забележителен – повече от 40 години, все в „Арсенал“ АД.

Започва работа през 1978 година в цеха, наричан тогава „Стрелата“. Популярното сред работниците наименование идва от преносимите зенитни системи, които по онова време се произвеждат в Казанлък. Цели 13 години Росица работи в този цех. След като производството е преместено във ВМЗ – Сопот, тя започва работа в цех 1/210, където е до днес.

В цеха я приемат старите арсеналци. Въвеждат я в новата за нея дейност, свързана с лакирането на различни детайли от специалното производство. По същият начин тя и нейните по-възрастни и опитни колеги приемат днес новите попълнения в цеха.

Защо приемствеността е важна

Тя е изпитана и ефективна практика сред колектива. Работата е ръчна, на три смени. Обемът е постоянен, никога

не са оставали с намалени поръчки. С този ритъм Росица Ангелинова е свикнала отдавна, той не ѝ създава никакво напрежение. С изключение на това, че при нощните смени не може да ползва градския транспорт по линия № 5, тъй като живее в Бузовград.

Това неудобство обаче е намерило решение: в селото има много арсеналци, които се разпределят и ползват системата на т. нар. „споделяно пътуване“.

„Свикнала съм да не се оплаквам, доста хора търсят курури, но не в себе си, а в другите и от това идва тяхната неудовлетвореност. Всяка ситуация може да бъде в твоя полза, ако успееш да се организираш и да подредиш времето си. Рабо-

тата на смени може да изглежда много ангажираща, но пък дава възможност за достатъчно свободно време, през което можеш да

Росица Ангелинова получава отличието си от г-н Христо Ибушев

осъществяваш и други свои планове“, споделя Росица.

Тя харесва работата си. Обича и родното си място.

Затова и не се е преселила в града, въпреки че е имала такива възможности. Далеч от градската динамика и шум, в селото за нея е спокойно и по-приятно.

Росица Ангелинова завършва основното си образование в Бузовград, след което учи в казанлъшката гимназия „Св. Св. Кирил и Методий“.

Изборът ѝ на професия е „по наследство“ –

както за мнозина арсеналци. Родителите ѝ, които вече са покойници, също са работили в оръжейницата. Баща ѝ Минчо Нанев е бил в Завод 1, а майка ѝ Цветана Христова е работила в завода в Мъглиж. Съпругът ѝ Стефан също има немалък арсеналски стаж – като технолог в Завод 1. Имат две дъщери – Милена, икономист по образование, и Ивелина – инженер-химик. Стефан и Росица се радват и на четирима внуци – 16-годишният Илиан и 6-годишният Самуил, 16-годишната Виктория и 11-годишната Рая. Младите семейства живеят в Казанлък, но през почивните дни фамилията винаги се събира заедно в Бузовград.

„Работата в двора, децата и внуците, това е моят най-добър начин за разпускане и възстановяване. Вълнува

ме всеки техен успех, всяка тяхна радост или болка, а те ми отговарят със същите грижи и внимание. Нямам време за странични занимания, но не ми тежи, напротив,

изпитвам удоволствие от това, че съм нужна и необходима на толкова много хора –

откровена е Росица. – Най-важното е човек да бъде здрав и да се чувства „в свои води“, както на работа, така и у дома. Не разбирам хората, които са здрави и активни, а са решили само да пенсионерстват!“ И допълва: „Докато имам сили и възможност, ще продължа да работя“.

Името на Росица Ангелинова е сред първенците в Алеята на трудовата слава. „Колегите ме поздравиха много искрено и сърдечно, така, както и аз съм се радвала, когато някой от тях е бил отличен. Това обаче няма да ме промени, пак ще съм си същата! През годините съм видяла и хубави, и много тежки моменти. Винаги съм стояла вън от политиката, интригите и разправията. Смятам, че когато човек си върши добре и с желание работата, тогава, дори да има какъкви проблеми, те рано или късно ще бъдат разрешени. А животът многократно ми е доказвал, че съм права!“, категорична е Росица.

Димитър Бахчеванов

УЧИТЕЛ ОТ КАЗАНЛЪК ДЕРЗАЕ В СВЕТА НА КИНОТО

Млад ентузиаст от Казанлък стартира нов късометражен филмов проект с помощта на приятели от Театър „Любомир Кабакчиев“. Светлин Митрев е учител по философия с докторска степен, работи в местната гимназия „Петко Стайнов“. Автор на десетки филмови сценарии на български и английски език, Светлин от няколко години опитва да реализира свой професионален проект, но нуждата от финансиране спъва начинанието и той си остава на етапа безплодно кандидатстване пред Фонд „Култура“ на Министерството на културата, безкрайни срещи с български продуценти и бизнесмени, които така и не го подкрепят.

Това го провокира преди две години да снима 9-минутна версия на един от сценариите си – „Night at the Milonga“, в която участват казанлъшките актьори Жоро Атанасов, Милан Вангелов, Беатрис Благоева, Ая Тодорова и Сава Драгнев. Снимките прави „Надежда видео“, нещата се получават и се мисли за продължение, но то отново среща проблем – с

липсата на средства. Митрев не се отказва, пуска лентата на фестивали, печели от пет финала шест награди и дори специална награда на журито в един от тях, но големите български продуценти продължават да му отказват подкрепа, въпреки че, по негови думи, по-късно се възползват от авторските идеи в сценариите му.

та е отмъщението в името на справедливостта, потърсена от бизнесмен, загубил семейството си. Социалната проблематика вълнува доктората по философия, защитил дисертация в тази област.

Самият Митрев има интересна съдба. Съпругата му, с която живеят в града на розите, е филипинка, имат две малки деца. С идеята да живеят тук и тук да реализират мечтите си, двамата продължават. С три готови нови филмови сценария за дълготраен филм, два от които изцяло на английски, Митрев не спира да търси алтернативи. Пуска кампании за набиране на средства в специализирани платформи в интернет, не спира да участва във фестивали. Фестивална насоченост има и „Гняв“, който стартира сега с повече от скромен бюджет и благодарение на доверието на колеги от гимназията и приятели-ентузиасты. Затова всяка финансова подкрепа е добре дошла за Светлин и за реализацията на творческите му проекти.

Диана Рамналиева

Първата си късометражна лента Светлин Митрев завършва през 2021 г.

Това провокира казанлъчанина и той решава отново да експериментира с нов нискобюджетен късометражен проект с работното име „Гняв“, за който са привлечени пак казанлъшки актьори и технически екип, формиран от Иван Димов. Снимките ще бъдат изцяло в Казанлък. Основната тема на сюже-

Ретро: Културният живот във Военната фабрика

В тази статия ще ви разкрия малка част от културния живот във Военния завод в Казанлък – такава, каквато я е съхранил казанлъшкият летописец в началото на 30-е години на 20 век. През 1934-а, точно 10 години след като в Казанлък е построен първият цех на Държавната военна фабрика, още не е имало телевизия и кино, но е имало много повече дух и жаж-

На това място са ставали най-хубавите офицерски балове

да на хората за културни мероприятия. На 9 декември 1934 година дружеството за физическо възпитание и културно просветна дейност при Военната фабрика организираше в своите салони първото си за годината „Концертно утро“. На събитието присъстваха началниците на фабриката, всички творчески групи като духовата музика, струнният оркестър, любителните артисти от театралната трупа и всички спортисти, както и много граждани. Концертното утро започнало с изпълнението на „Шуи Марица“ от хора и духовата музика. След това полковник Гачев поздравил присъстващите и в кратка беседа из-

яснил смисъла и задачите на културната работа във военната фабрика. Веднага след това музикалният състав, формиран едва от един месец, изпълнил изискано увертюрата „Навуходносор“ от Джузепе Верди, музикалната идилгия „Воденицата в гората“ от Айленберг и една българска фантазия „Училище, Гано“ от диригента Андрей Полгеоргиев. Струнният оркестър изпълнил „Канцонета“ от

Годор за соло цигулка с аккомпанимент. Хорът изпълнял марша на 23-ти Пехотен Шипченски полк и народната песен „Черней, горо“, която била преработена от композитора Емануил Манолов. Успехите, които духовата музика и струнният оркестър са постигнали за сравнително краткото време, дали големи надежди във всички, които съзнателно и с любов подпомагали материално и морално това дело, което било от голямо значение за едно индустриално предприятие, каквото е военната фабрика в Казанлък.

Подбрал: Минчо Минчев
Вестник „Казанлъшка Искра“ от 1934 година

РЕСТАВРИРАТ МУЗЕЙНИЯ АРТИЛЕРИЙСКИ ПАРК

Оръдията, които доскоро бяха разположени като експонати в парка до

ско производство, от различни калибри (от 30 до 150 милиметра), каквито

Почистване с пясъкоструене

музея на „Арсенал“, вече са преместени пред цех 140 на Завод 5, където започна тяхната реставрация. Това са уникални ар-

има много малко запазени у нас в днешно време. Оръдията са „на стража“ край арсеналския музей още от самото му създа-

Старите оръдия придобиват нов облик

тилерийски системи, които са били на въоръжение в българската армия в средата на миналия век. Арсеналският парк включва оръдия-гаубици, гаубици и зенитни оръдия, герман-

ване през 1974 година. Реставрацията се прави във връзка с честването през 2024 г. на 100-годишнината от установяването на „Арсенал“ в Казанлък. Началникът на

цеха Атанас Атанасов сподели, че възстановителните дейности на част от експонатите, заради големите им габарити, ще бъдат извършвани извън производствените помещения, за което са необходими подходящи климатични условия. Всяка от артилерийските системи ще премине през няколко операции – почистване с пясъкоструене, обезмасляване, нанасяне на антикорозионен грунд и боядисване. С реставрацията са ангажирани 143-та бригада от цеха и технологът Стефан Илиев. Възстановяването трябва да приключи в началото на март. След това артилерийските системи отново ще бъдат върнати в парка, който за фирмения юбилей също ще бъде изцяло обновен. „Арсенал“ е първото и найстарото промишлено предприятие в България. Създадено е в град Русе след Освобождението, през 1878 г., още преди учредяването на първото българско правителство. Първоначално основната му дейност е свързана с ремонт на военна техника, производството на боеприпаси започва по-късно. През 1890 г. предприятието е преместено в София, а през 1924 г. – в Казанлък. Тук са се извършвали не само ремонти на механичната част, а са се произвеждали и мерни прибори за артилерийските системи. В оръжейния завод са разполагали с модерна за времето техника. Цеховете са били специално проектирани за тази дейност, като е била осигурена и железопътна връзка директно до промишлените помещения.

Димитър Бахчеванов

За пострадалите в земетресението: Арсеналци дариха над 24 хиляди лева

24 107 лева общо дариха арсеналци за пострадалите в опустошителното земетресение в Турция и Сирия. Двете държави бяха засегнати от няколко труса, най-силният от които беше на 6 февруари 2023 г. с магнитуд 7.8 по Рихтер в провинция Кахраманмараш, на 30 км от град Газипатеп и на 90 км от границата със Сирия.

Инициативата за подкрепа на пострадалото население в южната ни съседка бе подета от синдикалната организация на КНСБ в „Арсенал“ АД и лично от нейния председател Атанас Бозов. По решение на Синдикалния съвет КНСБ дари 10 000 лева. Синдикалните председатели на различните заводи продължиха инициативата в отделните фирмени структури, където бяха поставени дарителски кутии. В тях, на добра воля и с огромната съпричастност, с която арсеналци винаги се отзовават към хората в нужда, бяха събрани общо 14 107 лева. Направени са отчети и сумите са стриктно отразени в протоколи от всеки завод.

В кутиите на Завод 1 бяха събрани 3985 лева, на Завод 2 – 1434 лева, Завод 3 – 3270 лева, Завод 4 – 3194 лева, Завод 6 – 1420 лева, Строително направление 0/442 – 455 лева, а в двете дарителски кутии, поставени в Централния стол на „Арсенал“, сумата бе 349 лева.

Събраните средства са преведени по сметка на синдикалната организация „Тюркметал“ в Турция. Връзката между „Тюркметал“ и българската федерация „Металелектро“ към КНСБ е тази, че и двете синдикални структури членуват в Евразийската конфедерация, а фирмената организация на КНСБ в „Арсенал“ е член на „Металелектро“. Втората и най-важна връзка, поради която бе осъществена дарителската кампания в дружеството, е основана на главната мисия на синдикатите по света – солидарността. Тази солидарност и тази подкрепа, от които в момента хората в Турция имат огромна нужда. И които те получават от България.

Юлия Николова

Едно от музейните оръдия

IN MEMORIAM

Стефан Христов Дамянов е роден на 15 май 1938 година. Завършва с отличие средното си образование в Казанлък в Техникума по механика „Цвятко Радойнов“, специалност „Двигатели с вътрешно горене“. Първата му работа веднага след техникума е в Обединени заводи „Фридрих Енгелс“ (ОЗ „Фридрих Енгелс“), днес „Арсенал“ АД. През 1962 година става част от първата група български студенти, изпратени на обучение в Московския енергетичен институт. Година по-късно студентите са прехвърлени в Тулския политехнически институт, където преподаватели на Стефан Дамянов са световнопризнати имена в областта на балистиката и отбранителната индустрия. След дипломирането си се завръща в България. Преминува през различни позиции в завода, където започва трудовия си път, а кариерата му бележи стремителен възход. Отличава се като упорит и всеотдаен в работата си инженер и талантлив изобретател. На 6 януари 1972 година,

На 15 февруари 2023 година, само 3 месеца преди да навърши 85 години, ни напусна инж. Стефан Христов Дамянов, два мандата кмет на община Казанлък в периода 2003-2011 година, активен общественик, дългогодишен стопански ръководител, арсеналец

едва на 33 години, е назначен за генерален директор на ОЗ „Фридрих Енгелс“. Заема този пост до 6 март 1974, но никога не прекъсва връзката си с предприятието. Всяка година Стефан Дамянов е сред почетните гости на традиционния празник на „Арсенал“, за да бъде заедно със своите уважавани колеги, приятели, съмишленици. Остава арсеналец завинаги.

На инж. Дамянов са поверени редица отговорни ръководни постове в сферата на българското машиностроене и индустрия. Бил е директор още на Завода за електропорцелан в Николаево, „Мадара“ – Шумен, ДСО „Металхим“, Завода за дизелови двигатели във Варна, промишленият гигант „Балканкар“, но, по собствените му думи, мащабът и предиз-

викателствата с марка „Арсенал“ са най-отгоре в неговата житейската класация.

Стефан Дамянов е кмет на община Казанлък от 11 ноември

Стефан Дамянов

2003 до 7 ноември 2011 г. Той оставя името си в съвременната история на Казанлък като ръководител, променил облика на града и допринесъл за неговата европейска визия. По негово време изцяло е обновен централният площад „Светопо-

лис“. Благодарение на активността му, Казанлък е включен в програмата за газификация още след 2005 г. Общината приема и програма за ремонт

и благоустройство на улици, тротоари и паркове. Реконструирано е предгаровото пространство на Казанлък, а оформеният площад е наречен „Европа“. В чест на приемането на България в Европейския съюз в парковото пространство на ул. „Искра“ е издигнат монумент „Звездите на Европа“, символизиращ връзката между миналото, настоящето и бъдещето на страната ни. По времето на Стефан Дамянов са извършени знакови открития в Долината на тракийските царе. Негова е заслугата в Исторически музей „Искра“ да останат уникални артефакти, открити в могилата „Голяма Косматка“, най-впечатляващ

от които е златният венец на Севт III. Остана нерезализирана мащабната му идея древната столица на Одриското царство Севтополис да бъде експонирана във водите на яз. „Копринка“ – проект, който години наред впечатляваше със своя размах и иновативно решение.

Стефан Дамянов е инициатор за формиране на обществени съвети на гражданите по квартали в Казанлък и населените места в общината с цел подпомагане на местното самоуправление и осъществяване на пряка връзка между гражданите и общинската администрация.

Остава активен гражданин до последния си дъх, радетел за перспективата на Казанлък и за неговото още по-добро бъдеще!

Поклон пред
Светлата му памет!

От ръководството и
коллектива на „Арсенал“ АД

КОЛЕКЦИОНЕР ОТ РЕГИОНА ПРИТЕЖАВА ДВЕ ОТ НАЙ-ЦЕННИТЕ БЪЛГАРСКИ БАНКОТИ

Книжните пари разказват интересни истории, включително и криминални

Българският лев има забележителна история. Разказват я старите банкноти, даващи богата информация за политическите, икономическите и обществените про-

Георги Андонов

мени през годините – от Освобождението до наши дни. Бонистите, т.е. колекционерите и познавачите на книжните пари, са хората, които са най-добре запознати с тази част от родната история. Един от тях е Георги Андонов, притежател на една от най-големите сбирки от стари български банкноти в региона.

Той започва да събира колекцията си още като ученик, преди повече от 40 години. Първите стари левове са останали в семейството му, други му подаряват роднини. Така младежът се запалва по това хоби, което развива през следващите години. А началото е трудно, защото в онези години няма интернет, каталозите и специализираната литература са кът и не се намират лесно. Стъпка по стъпка обаче той успява да събере една наистина забележителна колекция, която липсва дори в много от музеите и банковите институции, като изключим БНБ.

„Цената на старите банкноти зависи от много фактори –

тираж, качество, година на емисията и много други. Хартиените купюри се съхраняват в добро състояние много по-трудно от монетите. Затова при по-старите емисии не може да се търси перфектно състояние. Има си специални индекси за оценка, издават се и сертификати от лицензирани фирми, както е и при монетите. Сертифицирането е гаранция, че не става въпрос за фалшификат, но то е скъпо. Извършва се в чужбина, а за това е необходимо повече време“, разказва колекционерът Андонов. Банкноти от една и съща емисия

може да струват различно. Зависи как са запазени изображенията, дали банкнотата е прегъвана, била ли е в обращение, колко екземпляра има запазени и т.н. Придобиването на такава ценност може да стане по различен начин – с частна сделка, размяна, с покупка от аукцион или от Централната банка, която също предлага някои от старите, вече излезли от употреба, банкноти.

Първата българска книжна пара е 20 лева от 1884 година

Тя е печатана в Русия. По нея няма изображение. Намира се много трудно и е изключително ценна. Жоро има такава банкнота. Тя е с индекс R4, което означава, че от нея има запазени много малко екземпляри, известни на специалистите – до десетина броя. Тя, заедно с „Ботевката“, са едни от „диамантите“ в колекцията на Андонов. „Ботевката“

200, 500 и 5000 лева. Тъй като бърза, то дава поръчката на Държавната печатница, която отпечатва само купюри от 5000 лева. Дотогава не е имало в обращение банкнота с толкова голям номинал.

Хората наричат новата книжна банкнота „Ботевка“,

защото за първи път портрет на национален герой, на Ботев, е отпечатан на българска банкнота. От другата ѝ страна е портретът на цар Борис III.

Престъпна група обаче, с помощта и на банков служител, успява да закупи техника и хартия, с които прави толкова добър фалшификат на „Ботевката“, че първите плащания на подправена валута не събуждат никакво подозрение. Бандата вече набелязва какви имоти в столицата да закупи, тъй като е изработила голям брой от фалшивите пари. Фалшификаторите решават да подкупят служител на Българската народна банка, който, срещу крупна комисиона, да замени голямо количество от фалшификатите с оригинални „Ботевки“. Когато отиват на срещата за подмяната, полицията, предварително предупреждена от банковия служител, ги хваща.

Централната банка не може да установи колко фалшиви пари са пуснати в обращение и затова решава да из земе емисията. „Ботевките“ са редовно платежно средство от 24 октомври 1924 година до края на май 1925-а. Тъй като банкнотата е с много висок номинал, повечето хора не си запазват от нея.

Тя е заменена с нова 5-хилеволевка, отпечатана по-късно. Така „Ботевката“ става една от най-редките и трудни за намиране от бонистите купюри. В колекцията на Жоро „Ботевката“ е с индекс R1, което означава, че от този вид банкноти има запазени до около 50 екземпляра.

Това не е единствена криминална афера по времето на Царство България

Втората най-известна криминал-история не е в същия мащаб. При нея става въпрос за голям обир, при който са откраднати голям брой банкноти с номинал от 100 лева от емитирани през 1916 година, но те са били само от серия „Д“. Цялата емисия с този знак е иззета, прещампована и отново пусната в обращение, но вече със серия „А“.

Интересен факт е, че първоначално книжните пари са били предпочитани пред металните, вкл. пред сребърните и златните! До Балканските войни банкнотите, върху които било записано, че са обезпечени със сребро и злато, можели да се обменят срещу монети от тези благородни метали във всяка банка. Поради несигурните пътища и многогубройните обيري, българите по онова време предпочитали да носят в себе си книжни пари, защото по-лесно можели да се укрият от разбойниците. Друг интересен факт е, че през 1903 година сребърните и златните хартиени левове имали различен дизайн. Златните били хоризонтални, а сребърните вертикални.

Сега за бонистите по-ценни са сребърните, тъй като по-рядко се срещат

Тези, с най-високите номинали – от 100 и 500 лева, са най-скъпи. Пет стотачки тогава били много голяма сума, равна на месечната заплата на генерал или министър. С десет лева можело да се гуляе цяло денонощие и накрая да ти остане ресто“, разказва още Андонов.

Първите изображения върху българските книжни пари са свързани със стопанския живот. Хората ги кръщават според картинките. „Овчарката“ е тази, на която има овчар със стадото му, а „Розоберачката“ – на която е изобразен розобер. Те са от 1890 година. Банкнотите от 1903-а били наричани „Орловки“ – на името на майстора на дизайна им. По-късно на левовите се появяват и социалистически символи, както и промишлени предприятия – химкомбинатът в Девня, ТЕЦ „Марица-изток“ и др.

Мнозина си спомнят и по-

явата на паметници, например Шипка, както и на видни исторически личности от времето на късния соц и на първите демократични години.

За първи път портрет на български държавен глава – на цар Фердинанд, е отпечатан върху банкноти през 1918 година. Но те така и не влизат в обращение, тъй като през есента на същата година той абдикира.

Ликът на неговия наследник – цар Борис III, задължително присъства на книжните пари до смъртта му през август 1943 година. После, за известно време, на левовите е изобразяван малолетният тогава Симеон II. Тази традиция продължава и по-късно, с портрета на Георги Димитров.

Колекционерите

„Колекционерите на книжни банкноти са хора с най-различни професии. Някои от тях са толкова напред в областта, че могат да се сравняват с професионалните историци. Някои събират не само стари български левове, но и друга валута от онези времена – гръцки драхми, румънски леи, югославски динари, райхсмарки, унгарски пенгю и т.н., все бонове, до които нашите предци са имали досег. Също така има и събирачи на банковите бонове, облигации и други запазени във времето финансови активи. Аз лично съм се насочил само към класическия лев, – споделя Жоро. – Бонистите не си пазят знанията само в своята общност, те активно публикуват статии по темата, приемат покани за участия в изложби, дори в учебни часове... Навремето мои банкноти – „Ботевка“-та и първите 20

Ботевка - Петте хиляди с лика на Христо Ботев и цар Борис III са едни от най-ценните банкноти за бонистите

Ботевка – гръб

е била в обращение само пет месеца. Това е първият паричен бон с номинал от 5000 лева и първият, който е отпечатан в България. Преди това книжните пари се печатат в Русия, Германия, Великобритания, а по времето на Александър Стамболийски – и в САЩ.

През 1924 година, след края на Първата световна война, в България има голяма инфлация. Правителството планира да отпечата големи серии от по 100,

Двайстолевката от 1884 г. е първата отпечатана книжна пара в България

лева, бяха показани в изложба. За някои това увлечение е вид инвестиция, но за повечето колекционери то означава да се докоснеш до историята, до нейните материални свидетелства. За тях най-хубавите части от една колекция не са скъпи – те са безценни, и при никакви обстоятелства не биха се разделили с тях“.

Димитър Бахчеванов

„АРСЕНАЛ“ АД · КАЗАНЛЪК ТЪРСИ ДА НАЗНАЧИ

Специалисти:

- Инженер-металург - 1

Образование и квалификация: Висше техническо образование, специалност „Металознание и термична обработка на металите“ или други подобни; Средно техническо образование с продължаване на обучението.

Допълнителни изисквания: Разработване и внедряване на технологични процеси по термична обработка, ковене и обемно щамповане на метали и сплави. Работа със специализиран софтуер.

- Инженер-конструктор - 1

Образование и квалификация: Висше техническо образование.

Допълнителни изисквания: Разработване на конструкторска документация на приспособления и екипировка за нанасяне на химични, галванични и лакобояджийски покрития.

- Инженер-технолог на пластмасите и каучука - 1

Образование и квалификация: Висше техническо образование, специалност „Технология на пластмасите и каучука“ или други подобни. Средно техническо образование с продължаване на обучението.

Допълнителни изисквания: Разработване и внедряване на технологични процеси за преработване на пластмаси и каучук чрез шприцване и пресоване.

- Инженер химични процеси - 1

Образование и квалификация: Висше химическо, инженерно-химическо, средно специално химическо образование.

Допълнителни изисквания: Разработване и внедряване на технологични процеси за нанасяне на химични и галванични покрития и за защита на металите от корозия.

Кандидатите за тези позиции е необходимо да притежават личностни качества като лоялност, отговорност, инициативност, умение за работа в екип, комуникативност.

- Началник-смяна - 1

Образование и квалификация: Висше химическо, инженерно-химическо, средно специално химическо образование.

Допълнителни изисквания: Професионален опит 5 години.

Кандидатите за тези позиции е необходимо да притежават личностни качества като лоялност, отговорност, инициативност, умение за работа в екип, комуникативност.

- Инженер контролно-измервателни уреди и апаратура - 1 човек, висше техническо образование;

- Инженер ВЕК - 1 човек, висше образование;

- Инженер енергетик - 1 човек, висше образование.

- Техник, електронна техника - 1 човек, висше образование;

- Инженер производство - 5 души, висше образование;

Работници по следните професии:

- Байцвачи на метали;

- Бобиньор ел. машини - средно специално образование;

- Бояджии промишлени изделия, на 8-часов работен ден;

- Бояджии промишлени изделия, на 7-часов работен ден;

- Водач на мотокар - средно образование, работа на смени;

- Електрозаварчик - средно образование;

- Електромонтьор - средно образование;

- Електромонтьор, изграждане, поддръжка и ремонт - средно специално образование;

- Електромонтьор, изпитване ел. съоръжения - средно специално образование;

- Електроженист - средно образование;

- Изпитател, хидравлично налягане ММ - средно образование;

- Изпитател на взривни материали;

- Инструменталчик;

- Лакировач, метал - средно образование, работа на смени;

- Машинен монтьор - ремонт на машини - средно образование;

- Машинен оператор амуниции - средно образование;

- Машинен оператор компресор - средно образование;

- Машинен оператор ММ с ЦПУ - средно образование;

- Машинен оператор производство експлозивни вещества - средно образование;

- Монтажник изделия от метал /боеприпаси/ - средно образование;

- Монтажник изделия от метал /боеприпаси и експлозивни вещества/ - средно образование;

- Монтьор поддръжка инсталации и оборудване - средно образование;

- Настройчик ММ с ЦПУ - средно специално (техническо) образование;

- Настройчик на пресови металообработващи машини - средно специално образование;

- Общ работник в промишлеността;

- Окачествител - средно образование;

- Оксигенист - средно образование;

- Оператори на преса за метал;

- Преносвач ръчно;

- Производствени контроли, на 7-часов и на 8-часов работен ден - средно образование;

- Стругар - средно образование;

- Фрезист - средно образование;

- Шлайфист - средно образование;

- Шлосер - средно образование.

„АРСЕНАЛ“ АД · КАЗАНЛЪК

търси да назначи за нуждите на
Инструменталния завод

работници по следните професии:

1. Шлайфист;
2. Стругар;
3. Фрезист;
4. Шлосер-инструменталчик;
5. Координатчик.

Телефон за контакти: 0885 079 187

• Изисквания:

- Завършено средно образование;
- Умения за самостоятелна работа по професията.

Желаещите да кандидатстват за позициите могат да изтеглят документи от сайта на „Арсенал“ АД www.arsenal-bg.com/kadri или да ги получат от Офис № 1 – Пропуски, на Централния портал, от 07.00 до 17.00 часа.

Попълнените документи могат да бъдат изпратени на електронен адрес: kadri@arsenal-bg.com или подадени в град Казанлък, бул. „Розова долина“ № 100, Офис № 4.

Работно време на офиса: всеки делничен ден.

Тел. за контакти: 0431/57747

ТЪРСИ ДА НАЗНАЧИ ЗА НУЖДИТЕ НА ЗАВОД 5

ИНЖЕНЕР-ПРОЕКТАНТ ПО ЕЛЕКТРО КИП И АВТОМАТИЗАЦИЯ

Описание и изисквания:

- Разработване на проекти за комплексна автоматизация на производствените процеси; Проектиране на електро-инсталации; Проектиране на системи за управление на машини, инсталации и съоръжения, базирани на контролери; Проектиране на автоматизирани системи за управление на нестандартно оборудване и съоръжения; Изчисляване и оразмеряване на проектираните инсталации и системи; Внедряване /монтаж, пуск и настройка/ на системи за управление и автоматизация; Осъществяване на авторски контрол на производството и монтажа на инсталации и съоръжения; Усъвършенстване на съществуващи инсталации и съоръжения, с цел подобряване на техните характеристики.

Изисквания към кандидатите:

- Висше техническо образование; Владее на чужди езици е предимство; Компютърни умения – MS Office, Internet, Auto CAD, EPLAN, софтуер за управление и проектиране; Опит в проектирането на системи за управление, базирани на промишлени контролери, КИП и Съоръжения, промишлена автоматизация и електро-инсталации; Познания в съответната нормативна база и специализирани софтуерни продукти.

РЪКОВОДИТЕЛ КОНСТРУКТИВЕН ОТДЕЛ

Задачи и отговорности:

- Ръководи и организира разработването на конструктивна документация на машини, детайли и изделия, необходими за производството; Разпределя разработването на нови изделия и контролира изпълнението на отделните етапи; Подготвя план и следи за изпълнението му по график, следейки стриктно изискванията на ръководството; Комуникира ефективно с колеги от фирмата с цел навременно и качествено осъществяване на дейностите; Извършване якостни и размерни изчисления на конструираните изделия и екипировка; Осъществява авторски контрол на производството и монтажа на машини и съоръжения; Усъвършенстване на вече съществуващи машини и съоръжения, с цел подобряване на техните характеристики; Работи в екип с всички участници в процеса.

Изисквания към кандидатите:

- Висше инженерно техническо образование в областта на машиностроенето; Владее на английски език /писмено и говоримо/; Опит на подобна позиция; Компютърни умения – MS Office, Internet, Auto CAD, Solidworks, TopSolid; Професионален опит в машиностроителни фирми е предимство.

ИНЖЕНЕР-КОНСТРУКТОР

Описание и изисквания:

- Конструиране на нестандартно оборудване и инсталации; Конструиране на машини; Конструиране на технологична екипировка; Извършване якостни и размерни изчисления на конструираните изделия и екипировка; Осъществяване на авторски контрол на производството и монтажа на машини и съоръжения; Усъвършенстване на вече съществуващи машини и съоръжения, с цел подобряване на техните характеристики

Изисквания към кандидатите:

- Висше образование – бакалавър или магистър; Владее на чужди езици е предимство; Компютърни умения – MS Office, Internet, Auto CAD, Solidworks, TopSolid; Професионален опит в машиностроителни фирми е предимство.

Личностни качества:

Способност за работа в динамична среда, аналитично мислене, организираност, прецизност.

За ръководител Конструктивен отдел се изисква още: Отлични административни, организационни и комуникационни умения, работа в екип, поемане на лична отговорност.

Арсеналският „лазерен“ тандем: Мариян и Даниел

Продължава от стр. 1

Инж. Мариян Вълканов е специалист по лазерно рязане

Неговите умения, знания, опит и креативна мисъл правят впечатление на фирменото ръководство и той е

Инж. Мариян Вълканов

поканен да работи в дружеството. Завършил е Професионална гимназия „Джон Атанасов“ в Стара Загора, специалност „Съобщителна техника“. В учебното заведение, носещо името на българина, изобретил първия цифров компютър в света, преподаватели на Мариян са водещи инженери, които запалват младежа по точните науки. След средното образование завършва висше в Технически университет - София, Филiaal - Пловдив, със специалност „Машиностроение и уредостроение“. Още от студентската скамейка се запознава с мащабите и потенциала на „Арсенал“. Идва по време на своето

практическо обучение и, като всеки любознателен млад човек, се впечатлява от предприятието, от организацията на производство, от използването на доказани технологии и въвеждането на иновативни разработки.

„Когато дойдох в „Арсенал“, този метод на лазерно рязане не бе прилаган тук. Направих някои неща, за да демонстрирам неговите възможности, те и сега се виждат в завода“, разказва Мариян Вълканов. Всъщност, точно тези очевидни неща ме доведоха при Мариян и Даниел. Вероятно всеки в завода ги е забелязал – емблемата на „Арсенал“ е фино металните

изрязана върху съоръжения, специално монтирани за паркиране на велосипеди, отстранени на които елегантно е изобразен велосипедист. Приятно и красиво. С удоволствие да дойдеш с колелото на работа.

Това обаче е само нагледен пример, че при лазерното рязане конструктивната работа се съчетава с уменията да рисува. При Мариян Вълканов това съчетание се получава по

най-добрия начин. Той е програмист на машината за лазерно рязане, внедрена в Завод 5, и, използвайки специфичен софтуер, пише програмата и създава чертежа в електронен вид, който тя трябва да прочете и изпълни.

Често подреждането на детайлите прилича на сложен тетрис

и, освен технически знания, е необходимо и въображение, за да се получи оптималният вариант. Към това се прибавя и огромната отговорност – ако детайлите са серия от няколко хиляди бройки, една грешка ще се мултиплицира точно толкова хиляди пъти. „Това в никакъв случай не бива да се допуска, затова всичко, което се задава на машината, трябва да бъде изключително прецизно“, казва инж. Вълканов. Машината за ла-

Велопаркингите в „Арсенал“

зерно рязане е с огромни възможности, може да работи по 14-15 часа, включи-

телно в събота и неделя. На практика с нея се осигурява непрекъснат производствен цикъл. Постига се 90% оползотворяване на материала, а отпадъкът се свежда до нула.

Може да обработва ламарина с различна дебелина – от 0.3 до 12 mm. Скоростта, която й се задава, също е различна, съобразена с вида на материала и детайла, който се изработва. Лазерното рязане се прилага за получаване на различни по форма и дебелина детайли. „Всяка задача е различна, правят се нестандартни неща и това е предизвикателство, което прави нашата работа интересна“, споделя младият инженер. Това е професионалната тръпка, която го кара непрекъснато да се развива и да върви напред.

И операторът на файбър лазера Даниел Янчев е на своя пост

Той също е натрупал достатъчно опит в работата с лазерните системи за рязане. Даниел е завършил Механотехникума в Стара Загора, сега учи заочно в Технически университет в Габрово, специалност „Компютърни технологии в машиностроенето“. Работата му харесва

много, допада му и пътуването от Стара Загора до Казанлък и обратно. Млад човек, който има енергията да съчетава трудовете си ангажменти, да гради кариера и да

Риболовът е хобито на Мариян

търси позитивното във всеки миг от делника си. Признава – голям фен е на футбола и с тази любов към играта е разризал своя син, който тренира в детско-юношески клуб в града на липите.

А за Мариян Вълканов любимото място извън заводския портал е езерото „Загорка“. Там разпуска – запален риболовец е, пък и езерото е много красиво и е близо до града. Уловът, с който най-много се гордее, е 15-килограмов шаран...

Арсеналският „лазерен“ тандем: старозагорците Мариян и Даниел, избрали казанлъжкото дружество, за да вървят по своя път на съвременни машиностроители.

Юлия Младенова

Посланици в България с мартенички от Енина

Пъстрошарени ширити, багренци волнени гайтанчета, сплетени на тънко в цветовете на дъгата конци, червено и бяло... В дома на Донка Желева майстор – занаятчия и по Свидетелство, и по дар от Бога, целогодишно е пролет. Хиляди, десетки хиляди мартенички минават през малките й сръчни ръце от април до края на февруари. Вече над 20 години е така. Първо почва с тъкането. На едно слобено от баща й с пирони върху обикновена дъска детско станче. 16-годишна прави първата си блуза. И – фурур! Приятелки, близки, познати така я харесват, че искат и те. Донка плете, тъче и подарява. „Заваляват“ и поръчки. В годините на елещите, които я правят разпознаваема сред ценителите на ръчната изработка у нас, майсторката брои до 600 изработени и нататък обхваща сметката. Колекцията я прави популярна – нейни елещи и пуловери се носят буквално по целия свят – в Европа, Щатите, Япония. И големите национални събори на Рожен

Донка Желева

Красотата е трудоемка

Дочето прави само това – майстори.

Предизвикателствата на живота от дете я поставят на инаквална количка, но който я познава, отдавна е забравил това – тя живее абсолютно пълноценно. Дори прекалява – понякога работи от сутрин до вечер – буквално, по 10, че и до 18 часа. Работи, не за да стане по-богата, а защото не може без да го прави. Подготовката за мартеничките почва веднага след разпродава-

нето на предишните за Баба Марта. Набавят се вълната и другите материали, лятото се правят заготовки и от есента започва окончателната изработка. От толкова много работа няма как да се направи бизнес – истинската стойност на тези миниатюрни изкусни изработки е толкова голяма като творчески усилия и ръчен труд, че, ако се калкулира изцяло, ще станат непродаваеми, обяснява Желева. Но това не я отказва. Обратното – тя се смее и си казва: „Луда съм!“. Лудостта й по красотата я провокира всяка година да подготвя нови и нови модели. В елитните галерии на София и Пловдив, където се продават нейните неповторими мартенички, искат всеки сезон „нова колекция“.

Донка има стотици уникални модели

Толкова много модели е измислила, че по-старите вече ги забравя. Може да е странно, но тя дори сама себе си не може да повтори. Чужди модели и да иска, не може да направи. Никога не проектира предварително, „просто“ си избира цветовете и вида на материала и той „я води“. Не е лесно, но фантазията на майсторката от Енина работи

безотказно, а пръстите – на пълни обороти, така че новите модели са факт. Налага се да ги има и по друга причина – десетки жени „крада“ нейните предишни модели. Дочето е свикнала, но не спира да се ядосва: „Поне да ги изработват както трябва!“. Тя държи на качеството – от миниатюрните детайли до опаковката, за която помага майка й Радка, както и всички край нея. Дъщерята Радина е студентка, ще става молекулярен биолог. Спругът Альоша движи логистиката с транспорта и куриерските пратки към големите български градове, макар Желева вече да отказва на галериите, с които до скоро е работила. Предпочита да продава лично и през своята страница и специалните платформи в интернет. Скоро се включва и в такава от САЩ. Активен член е на групата „Купи подарък от майка на дете с увреждания“,

където общува със семейства като нейното – на хора, живеещи с предизвикателствата на своите специални потребности. За които Донка Желева почти не споменава. Просто ги посреща и преодолжава.

Вече може да си позволи да отказва поръчки. Но не и на специални покани, като изненадващата оферта, която получила тази година – да подбере свои мартеници от естествени материали и по уникални модели, с които таз-

годишната Баба Марта ще заличи посланиците на всички над 150 чуждестранни дипломатически мисии в България.

А само ден след това Донка Желева започва отначало – за догодина. Ще работи, докато слуша аудио книги, защото е повече от запален читател, а напоследък и слушател на качествена литература. Това са двете й страсти – работата и четенето. А наоколо – багри и любов...

Диана Рамналиева

ПРОФ. ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ: НАЙ-ВАЖНОТО Е ДА СИ ПОВЯРВАМЕ

През м. февруари проф. Петър Стоянович бе в Казанлък, където представи новата си книга „Фердинандеум“. Събитието препълни залата на ЛХМ „Чудомир“ и премина в любопитна дискусия.

Професор в Шуменския университет, германист, доктор по история, магистър по философия, проф. Петър Стоянович е и журналист, автор на книги, студии и монографии – изследвания върху българската история от началото на 20-и век, когато страната се европеизира активно, управлявана от потомствения европейски аристократ цар Фердинанд в периода 1887-1918 г., преди държавният глава да абдикира в полза на сина си Борис след злополучните за България три войни, определяни от някои историци като „национални катастрофи“. „Фердинандеум“ осветлява личността на Фердинанд отблизо и отвъд всякакви учебнически шаблони. Макар вече да казва, че човек се научава бързо, че политиката не е за всеки, професорът-историк не крие, че се е включвал в нея и е участвал в две правителства.

Проф. Стоянович е виден кулинар с две книги – „Така би стотвила баба ти“ и „Така би замезил дядо ти“.

Правнук е на Иван Стоянович – Аджелето, национал-революционер с принос за българското Съединение, депутат, основател на първата телеграфна агенция у нас, министър на съобщенията, дипломат, царски съветник на Фердинанд. Дядото, чието име носи д-р Петър Стоянович, е немски възпитаник с научна степен, човек с висока позиция в тютюневия бизнес на концерн в център Хамбург, основател и първи капитан на ФК „Левски“. Съден е от Народния съд.

Баща на проф. Петър Стоянович е кинокритикът, журналист и писател Иван Стоянович, майка му е българската актриса Ани Бакалова, брат му Димитър е сценарист, журналист и телевизионер.

Но всичко започва в Стара Загора, където през Възраждането прапрадядото Иван, завършил в Букурещ, развива забележителна родолюбива дейност като църковен и училищен предводител, радетел за създаването на училище и църквата „Св. Димитър“. Неговият брат има европейско медицинско образование, откъдето се завръща с окончанието „ич“ на фамилията Стоянов. Той именно е лекарят, началник на лазарета в Казанлъшката девически манастир през Освободителната война 1877-1878 г.

Още по-назад във времето са родовият праотец, бчвар от Енина с митичната баба Джана, убил турчин след отвлечането на дъщеря ѝ за жена на мюсюлманин, та се наложило семейството да се изсели в Ески Заара.

– Проф. Стоянович, според семейната легенда, от Енина тръгва Вашата интересна фамилна история. Идвате от Стара Загора – градът, чието Възраждане от средата на 19-и век дължи много на Вашия прапрадядо Иван Стоянов. Имате ли усещането, че в този край отпивате по-дълбоко от сочните корени на Вашето богато разклонено родословно дърво?

– Всеки път, като идвам от юг и мина черешовите градини от лявата страна, добивам едно изключително симпатично и даже вълнуващо усещане, че съм в нещо като почти като родно място. Вероятно това е свързано с нашата семейна история. Първото място, което ще посетя след премията, е гробът на дядо ми в Девическия манастир. Това са неща, които са ми важни, които се тачат в нашата къща. Винаги и тук, и в Старозагорския край изобщо, се чувствам част от неговите хора.

– Очевидно, при Вас е жива духовната връзка с предците. Няма как да не се върнем назад във времето на Аджелето, Вашият прапрадядо... Събди ли се неговото пророчество, че след Девети септември останалите

в България българи ще живеят в тъмнина...?

– Би било прекалено да обобща, отнесено към всички хора и епохи, но, за жалост, след една отречена и от историята, и от Бога епоха на комунистически тоталитаризъм, ние някак си станахме един особен вид европейци, един особен вид граждани на света. Много искаме да сме част от истинския, цивилизования свят и съвременното много по-трудно внасяме в нашия живот принципите на този свят. Губи ни се идентификацията. Много често и наши съграждани искат да бъдат едновременно и в Алпите, и в Урал. Искат, естествено, да има справедливост в съдилищата, без самите те да спазват законите, искат да бъдат европейци, но не дотам, че да им пречи да водят остатъците от своя ориенталски комунистически живот. Предстои тепърва и аз се надявам да стане при следващите поколения, визирам моите деца и след тях, постепенно да се случи у нас един нов прочит на това, какво е да си европейец, и в частност, какво е да си българин в тази голяма европейска фамилия.

– Вие споменахте, че Вашите научни търсения показват как бълга-

рите могат да постигнат много, но само, ако имат обща кауза? Имате ли идея къде спешно да я потърсим?

– Във военен смисъл националното обединение, онова, на възрожденските

ако не е грях, какво друго е? Погледнете само нашите баби и прабаби какво са свършвали през своя живот в непрестанен труд. Ако днес нашите дъщери и синове вършеха една стотна от тези неща, те биха

сметнали, че върху тях се е стоварило цялото нещастие на света! А, всъщност, не е така. Погледнете реално – България продължава да бъде една защитена от съдбата страна! По едно стечение на обстоятелствата или по Божия промисъл, както щете, ние сме защитени засега от войната в Украйна, от жестоки катаклизми, като опустошителното земетресение в Турция... Живеем на едно красиво, богато място и трябва да можем да използваме тези изключителни позиции, които са ни дадени, вместо да продължаваме да не разбираме колко е важно това място, което ни е дадено на нас, българите, и колко е важно общо-

Проф. Петър Стоянович в Казанлък

лизация, така че да можем да пътуваме из етническите български земи, без това да налага да стреляме от окопите. Някак си, ужасно се успокоихме след влизането в НАТО и ЕС и забравихме да изпълним със съдържание това членство. А това е силата на правото, държава на нормалните взаимоотношения, защита на чуждите свободи и чуждите права, отстояване на основни, основни принципи в една държава. Всичко това ни се губи. Мисля, че ние знаем много повече за света, пътуваме много по света, опознаваме всичко, което ни е било забранено в предишните години, а в същото време забравяме да възпитаваме своите деца в привидно елементарни неща, като страх Божий, уважение към ближния, работа. Ние не учим децата си да работят, това,

ва да можем да използваме тези изключителни позиции, които са ни дадени, вместо да продължаваме да не разбираме колко е важно това място, което ни е дадено на нас, българите, и колко е важно общо-

Иван Стоянович - Аджелето, седнал; прави от ляво надясно - Антон Митов, Вълво Стефов, неизвестен. Фот: Димитър Кавра

то, и колко е важно всеки от нас да вгради онова, което върши в общото благо. Сякаш сме прекалено индивидуалисти и забравяме общото. А точно това е било основен принцип на онези, които направиха българското Възраждане. Включително и в Казанлък, който има своя принос в това дело.

– Общото като кауза?

Европеизацията като кауза – по същество, а не про форма...?

– Не ми се ще да звуча като политическа врачка, но от скромната ми камбанария мога да кажа, че най-важното е да си повярваме, че ние наистина сме част от цивилизования свят! Че с отдаденост бихме могли да работим в общото европейско семейство /един вече много клиширан израз/, но формалната ни принадлежност към това семейство трябва да намери своите аргументи тук, в България. Ние трябва да покажем защо има смисъл да сме вътре в тази европейска фамилия и защо сме достойни да бъдем вътре в тази обединена Европа. Ако някой смята, че преди сто и толкова години, е било по-лесно, напротив! Тогава е било в пъти по-страшно – България е била тогава една 90-процентова аграрна страна, застанала тепърва на пътя на израстването си, израстване в своята самостоятелност. И е била обкръжена от в пъти по-сложни конфликти, лагери и прочие международни отношения. Да си представим какво им е било на тези хора, нашите възрожденци, да започнат да изграждат държава отначало в края на 80-те и 90-те години на 19-и век?! Разликата е, че, да си признаем, сега ние сме много по-разглезени от факта на безспорните дадености на епохата ни. Ние не схващаме, че няма нищо дадено, което да не трябва да се защитава и с действия, и главно, с вътрешна убежденост, че тези неща, които имаме днес, са ни дадени назаем и от нас зависи, дали ще ги защитим докрай и ще ги изпълним със съдържание.

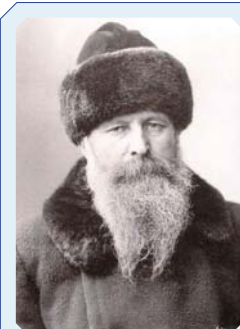
– Да завършим разговора с онова, с което започнахме – за рода, за това, което той предава като духовно наследство и става ключово в справянето с житейските ситуации...

– Сложен въпрос... Мисля, че е свързано с онова, на което уча и децата си – независимо какво ни поднася животът, ние сме задължени да дадем на този живот смисъл! Формалното физическо съществуване е безсмислено. То става истински важно едва когато този живот, който не те пита, и без това си продължава, е да го изпълним със съдържание. А кое е основното на това съдържание – принципите, вярата и надеждата. Това са трите неща, които и ние като българи трябва да продължим да пазим и предаваме на поколенията. Както знаем от един не лош филм, Спасението дебне отвсякъде и от нас зависи дали искаме наистина да го преследваме и да го уловим или просто се правим на някакви ловци...

Диана Рамналиева

ВАСИЛИЙ ВЕРЕШЧАГИН

РЕПИН: ТОЙ Е НЕ САМО СВРЪХХОУДОЖНИК, ТОЙ Е И СВРЪХЧОВЕК

Василий Верещагин (1842-1904) е руски живописец и литератор, забележителен художник-баталист. Автор е на над 800 картини, обособени в серии и съхранени в най-големите световни музеи. Участвал е в няколко войни. Награден е с ордена „Св. Георги“ IV степен. Като доброволец в Руско-турската война, 1877-1878, създава платна с особена документална стойност за България. Автор е на книгите: „Очерци, бележки, спомени“, „Илюстрации автобиографии на няколко незабележителни хора“, „На война в Азия и Европа“ и др.

Името му носят градове, села, улици, библиотеки. В родния му град Череповец е открита къща-музей. В негова чест са издигнати паметници, създадени са филми, нарисувани са портрети, написани са книги. През 2014 г. картината му „Перлената джамия в Агра“ е продадена на търг за рекордните 6,1 млн щатски долара. През 2018 г. в Третяковската галерия в Москва е организирана мащабна изложба, посетена от 317 000 души. През 2017 г. в Русия, по случай 175 години от рождението му, е пусната пощенска марка. Името на великия художник носи астероидът 3410 – Vereshchagin.

Семейството. Василий Васильевич Верещагин е роден на 14 октомври 1842 г. в град Череповец, Новгородска губерния, в потомствено дворянско семейство с 11 деца, 4 от които починали като малки. Най-известни са трима от братята му: Сергей и Александър – професионални военни, и Николай – обществен деец. Самият Василий рисувал от дете.

Образованието. Той завършва Морския кадетски корпус и известно време е мичман. Три години учи в Петербургската художествена академия, след което се обучава в Парижката академия при Жан-Леон Жером – художник и скулптор. Завършва през 1866 г. и се завръща в Русия.

Художникът-пътешественик. Пътувал много. Обиколил почти всички европейски страни, бил в Китай, Индия, Киргизстан, Палестина, Сирия, Куба, Япония, Филипините, САЩ и други държави. В Щатите му предложили да ръководи школа, но отказал. Навсякъде пишел и рисувал, участвал и в различни войни и битки. През 1867 г. при отбраната на Самарканд бил ранен. Награден е с ордена „Св. Георги“ IV степен – за смелост.

Творчеството. Картините на този гений на руската живопис представляват богато културно наследство – заради високото му майсторство и интереса му към историята и културата на различни части на света. Той бил не само художник-баталист, а с любов отразявал и многообразния народен живот. Имал невероятна памет, запечатвал и най-малките подробности от видяното. Сред почитателите му били Мусоргски, Тургенев, Гончаров, Гаршин, Лист, Сара Бернар и много други. Творбите му са групирани в 11 серии. Туркестанската – за Средна Азия, се състои от 13 картини, 80 етюда и 130 рисунки. В Индийската са включени 150 етюда. В Балканската серия влизат 25-30 платна със сюжети от Руско-турската война, 1877-78 г. Палестинската

съдържа творби с документален и етнографски характер. Забележителни са и Кавказката му серия, серията „Наполеон в Русия“, 1912 г., Руската серия и произведенията му, направени в Япония.

За картините си поръчвал специални рамки от дърво – масивни и богато инкрустирани с гланцова или матова позлата. Понякога те били по-големи от картините, което увеличавало транспортните разходи – Павел Третяков, на пример, наемал цели железопътни платформи, за да ги превози.

Темата за войната. С четката си Верещагин показвал ужасите и безсмислието на войната. Той е ненадминат в изобразяването на бойни сцени и в реалистичното предаване на духа на боевете. Смятал, че битките не трябва да се наблюдават с бинокъл, а да се участва в тях. Почти няма изобразена битка, в която

да не е взел участие. Не се боял да жертва себе си, защото иначе картините му „нямало да бъдат това, което трябва да бъдат“.

Сред шедьоврите му е „Апотеоз на войната“ – епически мащабна и грандиозно-символична картина за същността на войната, смятана за най-известната му творба. Съхранява се в Третяковската галерия. Представлява пирамида от човешки черепи с летящи над нея гарвани. На рамката ѝ има надпис: „Посещава се на бойни велики завоеватели: минали, настоящи и бъдещи“. Според изкуствоведите, зад този символ стои Тамерлан, който заповядвал победените да се обезглавяват и на мястото на битката да се оставят такива победни кургани/постройки/.

Верещагин показал Туркестанската серия в първата си самостоятелна изложба в Лон-

дон през 1873 г., след година я представил и в Петербург. „Аптеоз на войната“ и още няколко творби станали обект на критики, вкл. от император Александър II и Константин Кауфман, генерал-губернатор на Туркестан. Художникът сам изгорил три свои картини, останалите купил Третяков. После напуснал военната служба и отказал да стане професор в Художествената академия – смятал, че „всички звания и отличия в изкуството са вредни“. Следваща негова изложба в Русия е показана след 12 години в Москва.

Заради творчеството му срещу войната Верещагин бил наричан „апостол на мира“. През 1901 г. вестниците съобщили, че е номиниран за първата Нобелова награда за мир. Награда не му била връчена, но това само по себе си било призна-

знаменитият триптих „На Шипка всичко е спокойно“.

След като я показал в големите европейски столици, през 1880 г. Верещагин представил колекцията си и в Санкт Петербург. Успехът ѝ бил невероятен – за 40 дни била посетена от над 200 000 души.

Творческият подход на художника обаче не се харесал на властите. От него се очаквало да покаже триумфални платна с победни атаки и портрети на военачалници с ордени, а не уморени, ранени и убити руски войници, над чиито трупове турците издевателстват. Верещагин бил обвинен в антипатриотизъм и дори в съчувствие към враговете. Подозирали го даже, че е революционер, който се кани да сваля монархията.

„На Шипка всичко е спокойно“. Този триптих, създаден по време на „зимното стоене на

пътували до Индия, Тибет, Хималаите, Сирия и Палестина. Имали дъщеря Клавдия, починала като бебе. Носели се слухове, че Елизабет води много свободен начин на живот. След развода им през 1890 г. художникът никога не говорел за нея, не запазил нейни портрети, въпреки че до края на живота си ѝ изпращал пари.

С втората си съпруга – 23-годишната талантлива пианистка Лидия Андреевска, 46-годишният Верещагин се запознава през 1889 г. в Ню Йорк, където тя пристигнала, за да направи музикалния съпровод на изложбата му. След завръщането им в Русия заживели заедно и се венчали. Имали 4 деца, първото умира на 6 години. Василий станал юрист, след революцията емигрирал в Чехословакия и написал книга за баща си. Анна починала от тиф на 22 години. Най-малката – Лидия, умира през 1930 г. след раждане. Внукът на художника – Александър, е известен журналист, починал през 2021 г.

След смъртта на Верещагин съпругата му останала без средства. Но изпълнила волята на мъжа си – картините му да останат в Русия, и не приела предлаганата ѝ крупна сума от американски колекционер. В писма тя моела цар Николай II да купи картини на двойно по-ниска цена. Той ѝ дал 100 хил. рубли, вместо 150 хиляди. Дал ѝ пенсия от хиляда рубли годишно, въпреки обещанията 2400. Но тя и на това била довольна. Продала семейната къща и се преместила в малка московска квартира. Страдала от силна депресия, самоубила се в клиника.

Гибелта. През 1903 г. Василий Верещагин заминал за Япония и 4 месеца рисувал. През 1904 г. се включил в Руско-японската война – искал да направи скици и от картини-

Шипка-Шейново, 1878-1879

ние за заслугите му към световния мир.

Руско-турската война, 1877-1878. След като разбрал, че войната е започнала, Верещагин напуснал Париж и се включил в нея като доброволец. Участвал в няколко сражения, бил тежко ранен, но отказал да отиде в тила. Взел участие в третия штурм за Плевен, в който руските войски понесли големи загуби – 13 000 руснаци и 3000 румънци. В цялата война руската армия има 200 000 убити и ранени. Загива и по-малкият брат на художника – Сергей, а другият му брат – Александър, е ранен. В статии и писма до известни общественици, както и с картините си, Верещагин не пестял критиките си към руското командване и императорския двор за тежкото поражение при Плевен.

През зимата, в състава на ген. Михаил Скобелев, той участвал в легендарния преход на Балкана, смятан от Бисмарк за невъзможен, и в решаващия бой при с. Шейново. В края на войната бил предложен за награда: „Златна шлага“, но я отказал: „Прекалено много видях и много неща почувствах, за да мога да оценя една дръвчулка на славата човешка“.

Балканската серия. Верещагин воювал, но и не спирал да рисува. Направил над 200 скици и 60 етюда на дървени дъсчици с размери колкото педя. От тях през 1878-1879 г. в Париж създава своята Балканската серия, включваща основно платна, посветени на трагичния трети штурм за Плевен – „Пред атака“, „Атака“, „След атака“, „Победили“, „Победени. Панихида“... Тъй десет платна разказват за зимния период на войната. Най-популярни са „Шипка-Шейново“ и

Шипка“, също предизвикал недоволство. Названието му художникът заимствал от рапорти на руския генерал Фьодор Радецки, който, докато командваните от него войници, измъчени и в тънки шинели, измръзвали, традиционно доклаждал в Русия: „На Шипка всичко е спокойно“. Герой на триптиха е войник-часовой, който до последния си дъх е на поста си. На първата

На Шипка всичко е спокойно

картина той стои в снега изправен с пушка в ръка. На втората, приклекнал и наведен, се опитва да устои на виелицата, а на третата вкочаненият му труп, с пригизнен към гърдите щик, е почти затрупан от прясно.

Дворът и правителството не искали да откупват картините на Верещагин, създадени с неимоверен труд и с риск за живота му, а частни колекционери придобили само няколко. Балканската серия била разпръсната. С голямо разочарование художникът обявил, че спира да рисува батални картини.

Съпругите, децата. През 1871 г. в Мюнхен съпруга на Верещагин става еманципираната европейка Елизабет Фишер-Рид. Тъй като той се отнасял скептично към църковните ритуали, се венчават чак през 1883 г. Двамата

те си да създаде японска серия. На 31 март с. г. броненосецът „Петропавловск“ бил взривен от японски мини близо до Порт-Артур. На лодки, спуснати от руски кораби, били спасени 80 души. Заедно с вицеадмирал Степан Макаров загинали над 650 офицери и матроси. Василий Верещагин, на 61 години, бил сред тях. Капитанът на кораба Николай Яковлев, оцелял по чудо, разказвал, че до последния момент той скицирал морската панорама... В траурната си реч знаменитият руски художник Илья Репин обобщил: „Верещагин е колосална личност. Истински богатир... Той е не само свръххудожник, той е и свръхчовек“.

Мария Рашкова

Издателски съвет: Николай Ибушев, Янко Запрянов, Цветан Шиков, Добрин Драгнев. **Редколегия:** Юлия Младенова – гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Димитър Бахчеванов, Мария Пискова, Искра Буюклиева, Венко Юнаков. **Със съдействието на КНСБ и КТ „Подкрепа“ в „Арсенал“ АД.**

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com; Юлия Младенова: 0882 98 70 14, e-mail: julia_mladenova@abv.bg, Диана Рамналиева, e-mail: diana_ramnalieva@abv.bg; Мария Рашкова: 0882 98 70 12, Димитър Бахчеванов: 0888 21 01 00